

najraje pa je uvažal. Tudi zato moramo zagotoviti večjo povezanost izvoznih in uvoznih tokov.

Klasičnega liberalizma ni več

V svetu se vse bolj uveljavlja povezovanje izvoza in uvoza in nihče več ne trguje tako kot v času klasičnega liberalizma ali proste trgovine. Danes, ob drsečih tečajih valut, tudi ne moremo več govoriti o konvertibilnosti denarja v starem pomenu besede. Prav zaradi tega je pomembno povezovanje trgovinskih in proizvodnih organizacij združenega dela. Zaradi zaostrenih pogojev na svetovnem tržišču lahko le težko pričakujemo, da bomo s starimi oblikami, zgolj blagovne menjave oziroma kupoprodajnih odnosov, uspeli povečati in še nadalje razvijati naše ekonomske odnose s tujino. Nujno je treba začeti uveljavljati višje oblike gospodarskega sodelovanja, predvsem proizvodnega sodelovanja. Pri tem je pomembno, da pri sklepanju kooperacijskih pogodb ostajamo enakopraven partner in ne dovolimo zapiranja tržišča v tujini, zlasti za izvoz naših izdelkov. Zaradi tega moramo oblike in način našega delovanja, kot tudi organizacijo zunanjetrgovinske mreže, prilagoditi tem zahtevam, trgovinske OZD pa se morajo povezovati s proizvodno dejavnostjo.

Pri usmerjanju razvoja zunanje trgovinske mreže moramo spremeniti že zastarelo koncepcijo razvoja naše mreže v zahodno evropskih državah in si moramo prizadevati za večji razvoj zunanjetrgovinske mreže v nerazvitih deželah in deželah v razvoju ter vzhodnoevropskih deželah. Seveda pa takega nastopa v novih državah ni mogoče planirati brez natančnih predhodnih analiz ali le na podlagi posameznih interesov. Izdelati moramo program našega nastopa v tujini in določiti cilje, ki bodo dejansko v skladu s skupnimi interesi, ki jih želimo v posamezni deželi doseči. Pri tem je treba določiti tudi prioritete naloge, ki jih bomo tudi uresničevali. Nedvomno je pri tem vloga Gospodarske zbornice Slovenije, kot mesta za sporazumevanje in dogovarjanje združenega dela, zelo pomembna.

Nekateri podatki Narodne banke Slovenije kažejo, da promet slovenskih zunanjetrgovinskih organizacij, ki so pomembne tudi v jugoslovanskem merilu, v zadnjem času upada. Tudi proizvodne organizacije Slovenije se vse bolj povezujejo z OZD iz drugih republik in se poslužujejo zunanjetrgovinskih organizacij, ki imajo sedež v drugih republikah in pokrajinah. Nasprotno pa se proizvodne organizacije iz teh področij vedno manj poslužujejo slovenskih zunanjetrgovinskih organizacij. Napačno bi bilo, da bi se sedaj poskušali zapirati v republiške okvire. Nasprotno, prav na področju zunanje trgovine je potrebno sodelovati z vsemi republikami in pokrajinami v Jugoslaviji, tako da bi s skupnimi naporii našli osnove in rešitve za hitrejši razvoj in povečanje jugoslovanskega izvo-

za. Prav zaradi tega mora biti koncept zunanjetrgovinske mreže slovenskega gospodarstva v tujini usklajen s koncepcijo razvoja celotne jugoslovanske mreže, saj lahko le skupno najdemo uspešne poti za izvoz naših proizvodov na tuja tržišča.

V vsaki OZD je treba s samoupravnimi akti urediti vprašanja zunanje trgovine

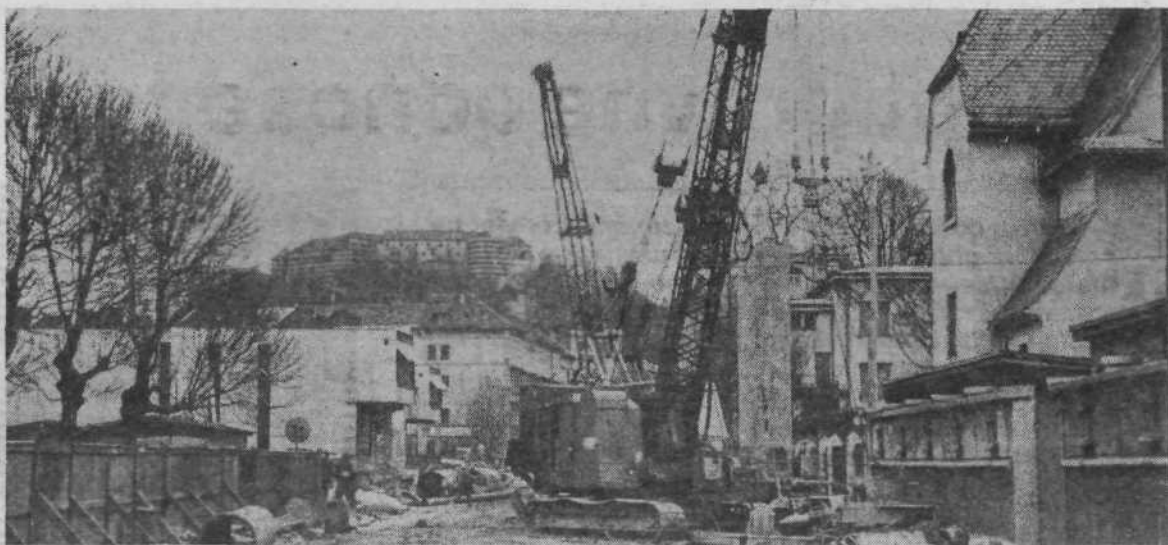
Če želimo uveljavljati samoupravne socialistične družbenoekonomske odnose je treba tudi pri načrtovanju razvoja zunanjetrgovinske mreže, kadrov in povezanosti z OZD uveljaviti odgovornost delavcev v TOZD in najti temu primerne konkretne rešitve v vsaki posamezni organizaciji. Po obstoječi zakonodaji mora vsaka OZD jasno opredeliti tako položaj zunanjetrgovinske mreže, ki jo ima razvito doma, položaj teh delavcev in celotne organizacije v Sloveniji oziroma v Jugoslaviji, kot tudi tisti del zunanjetrgovinske mreže, ki dela v tujini.

Na podlagi samoupravnih dogovorjenih usmeritev bi morali v samoupravnih sporazumih, ki jih sklepajo delavci v TOZD, opredeliti in sprejeti smernice in plan razvoja za svojo lastno zunanjetrgovinsko mrežo. Prav zveza komunistov ima pri uveljavljanju teh družbenoekonomskih odnosov veliko nalogo. Zato bi morali najprej v vsaki TOZD pripraviti samoupravne sporazume in na ta način zakonsko urediti obstoj OZD. Nato bi morali po samoupravnih poti urediti pogodbene dohodkovne odnose v TOZD in to tako dinarske, kot tudi devizne odnose. Sprejeti pa bi morali tudi druge samoupravne splošne akte, s katerimi se določajo pooblastila in odgovornosti delavcev, ki delajo na področju zunanjetrgovinskega poslovanja, določiti odgovornosti in pooblastila delavcev po posebnih pooblastilih in opredeliti vlogo in odgovornosti samoupravnih organov, zagotoviti delovanje delavske kontrole ter urediti povezanost in medsebojne odnose zunanjetrgovinskih predstavnikov kakor tudi njihove odnose s TOZD.

Odnosi med trgovino in proizvodnjo

Nedvomno je pri tem treba urediti tudi vprašanje povezovanja proizvodnje in trgovine in sicer v okviru posamezne OZD, če v njej delujejo različne TOZD, od proizvodnih do trgovinskih, kot tudi povezovanje med posameznimi trgovinskimi in proizvodnimi organizacijami. Čeprav zakonodaja v celoti to področje še ni obdelala, lahko pričakujemo, da bo v kratkem sprejet tako zvezni zakon, ki bo podrobneje urejal te odnose, kot tudi republiški zakon o planiranju, ki bo določal osnovne elemente planiranja, ki je temeljni element nadaljnjega sodelovanja, povezovanja in urejanja odnosov med trgovino in proizvodnjo.

Čeprav je za urejanje celotnega vprašanja položaja zunanjetrgovinskih OZD malo ča-

Kjer bo stal kulturni dom...

Na delu Erjavčeve ceste, ki je zaradi gradnje doma Ivana Cankarja zaprta že od konca januarja, kopljejo jame za nosilne pilote, izkopavajo temelje. Dela so vseskozi spremljali arheologi, ki so iskali ostanke stare Emone. Pregledali in okrepili bodo tudi inštalacije za potrebe kulturnega centra in nove Prešernove ceste. Po končanih delih bo Erjavčeva spet odprta za promet, medtem ko je sedaj na razpolago le pločnik.

foto: Andrej Selan

sa – številne OZD so v precejšnji zamudi s predregistracijo svoje dejavnosti – pa ne smemo dovoliti, da bi poskušali najti le formalne rešitve in se tako zakonsko registrirati.

V razpravi so predstavniki vodilnih zunanjetrgovinskih OZD opozorili, da dela v zunanji trgovini sicer veliko kadrov vendar pa je večji del delavcev zaposlen v administraciji, medtem ko skoraj v vseh OZD čutijo pomanjkanje delavcev, ki bi delali v operativi. Dogaja se, da posamezni operativni delavci, s tem, ko zamenjajo delovno organizacijo, odvezamejo OZD, kjer so bili zaposleni, tudi nekatere zunanjetrgovinske partnerje. V OZD, kjer načrtno izvajajo kadrovske politike, teh problemov nimajo, najbolj pogosti pa so ti pojavi v posredniških organizacijah.

Tudi proizvodnja ni nedolžna

V povezovanju med trgovino in proizvodnjo, ki je sicer že zaživelo, predvsem zaradi tega, ker se je trgovina že po zakonu morala povezati s proizvodnjo, pa nastanejo težave tudi zaradi pretiranih zahtev proizvajalcev. Proizvodnja predvsem pričakuje, da bo na račun povezovanja prišla do večjih finančnih sredstev ali akumulativnosti. Žal pa bo le težko; še manj lahko pričakujemo, da bi bilo to mogoče pri izvozu blaga, ki je praviloma za vse nizko akumulativen.

V tistih trgovinskih organizacijah, ki so večje in imajo več dobaviteljev, je potekal proces povezovanja počasneje, saj je bilo treba v samoupravnih sporazumih opredeliti število različnih odnosov. Kljub prizadevanjem pa še vedno večina samoupravnih sporazumov ne zajema vsega, kar bi v skladu z zakonom morali. Predvsem ostajajo odprta in nedorečena vprašanja letnih planov, pri usklajevanju izvoza pa se srečujemo še z večjimi težavami. Izvoz je namreč manj akumulativen in zato proizvodnja ni preveč zainteresirana za dolgoročno načrtovanje izvozne politike. Zaradi relativno dragega reprodukcijskega materiala in surovin imamo pač relativno drage proizvode. Večinoma so proizvodna podjetja pripravljena izvažati le, če morajo tudi nekatere stroje ali materiale

uvoziti. V primerih pa, ko lahko svoje blago na domačem tržišču bolje prodajo, se kljub že planiranemu izvozu proizvodne OZD marsikdaj usmerjajo raje na domače tržišče. Marsikdaj pride tudi do napačnega tolmačenja skupnega prihodka pri izvozu. Ker je izvoz za proizvajalce večinoma nekumulativen, ne želijo deliti ustvarjenega deviznega prihodka s trgovino ali pa vsekar manj, kakor so pripravljeni priznati dinarski prihodek. Nadaljnji problem pri planiranju in oblikovanju skupnih dohodkovnih odnosov je tudi hitro spreminjanje zahtev na zunanjem tržišču. To je lahko posledica bodisi zahtev tržišča, ali pa, kar je večkrat, primer zapiranje tržišča. Ob tem se pogosto dogodi, da naši proizvajalci preusmerjajo svojo proizvodnjo ali pa da svoje proizvode prodajajo tam, kjer dobijo zanje več denarja. Nedvomno bi o tem morali bolj določeno in dolgoročno sprejeti dogovore o stimulacijah za izvoz, ki bi morale biti znane vnaprej, za daljše časovno obdobje, če želimo, da bomo lahko dolgoročno planirali.

Premajhna izvozna usmerjenost pa se kaže tudi v nizkih dohodkih trgovinskih izvoznih OZD, zaradi česar ni dovolj sredstev za hitrejši razvoj obsega menjave ali pa za raziskave odpiranja novih tržišč. Ko je razprava tekla o kadrih, ki delajo v zunanji trgovini,

ni, se je izoblikovalo mnenje, da bi na nekaterih mestih, predvsem v državah v razvoju, lahko podaljšali mandatno dobo zunanjetrgovinskih predstavnikov, posebno še, če so naši delavci zaposleni v našem podjetju v tujini. Nadaljnji problem je neenako rešeno vprašanje nagrajevanja delavcev v tujini, saj še niso izdelani enotni kriteriji za nagrajevanje teh kadrov.

Ob koncu posvetovanja je bil jasen sklep, da se mora članstvo zveze komunistov v vseh organizacijah združenega dela še bolj aktivno vključiti v spreminjanje družbenoekonomskih odnosov na področju zunanje trgovine. Le tako bomo dosegli večje sodelovanje in dogovarjanje pri skupnem nastopu v tujini, tako da bo prišlo do delitve dela in ne le do zapiranja tržišč. V reševanje celotne problematike pa se vključuje tudi Gospodarska zbornica Slovenije in celotno združeno delo. Poudarili so, da pri presojanju dokumentov, ki so potrebni za zunanjetrgovinsko registracijo in za presojanje odnosov na tem področju, ne gre zgolj za vprašanje formalno-pravne zakonitosti ampak za resnično spremembo ekonomskih odnosov, za katere si moramo prizadevati, če želimo povečati naš izvoz, doseči višje oblike gospodarskega poslovnega in proizvodnega sodelovanja naše zunanjetrgovinske menjave.

foto: Andrej Selan

Novo s Kraigherjeve ploščadi

Nov ljubljanski hotel Union že poganja iz tal. Gradbena dela potekajo brez težav, trenutno pa betonirajo že tretjo etažo. Tako ni nobene bojazni, da ga ne bi dokončali do predvidenega roka, januarja naslednje leto. Nov hotel bo imel skupno enajst nadstropij, v katerih bo devetinšestdeset enoposteljnih in osemindeset dvoposteljnih sob ter šest apartmajev. V zgornji etaži bo tudi manjši bazen s savno in rekreacijskim prostorom. Gostje pa tudi ne bodo imeli težav s parkiranjem, saj bo v eni izmed treh kletnih etaž tudi sto parkirnih prostorov.